

DUMEK JAŁOWCOWY (*LAMPRODILA FESTIVA*) ZAGROŻENIEM DLA ROŚLIN CYPRYSOWATYCH W POLSCE

Lamprodila festiva: dorosły chrząszcz (po lewej) oraz larwa w żerowisku (po prawej);
fot. T. Gazurek i T. Mokrzycki (po lewej) oraz A. Matyaszek, OCL Rzeszów (po prawej)

Lamprodila festiva: żerowiska po zdjęciu kory (po lewej i w środku) oraz spękanie kory (po prawej);
fot. R. Sionek, OCL Rzeszów

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Dumek jałowcowy (*Lamprodila festiva*) jest chrząszczem z rodziny bogatkowatych (Buprestidae). Występuje w strefie śródziemnomorskiej w Afryce (Maroko, Algieria, Tunezja) i Azji (Liban, Syria, Turcja), a ponadto w wielu krajach europejskich (Albania, Austria, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Chorwacja, Czarnogóra, Czechy, Francja, Grecja, Hiszpania, Luksemburg, Macedonia, Niderlandy, Niemcy, Portugalia, Rosja, Rumunia, Słowenia, Szwajcaria, Turcja, Ukraina, Węgry i Włochy). W Polsce gatunek ten po raz pierwszy stwierdzony został w Opolu w 2019 r. Kolejne wykrycia odnotowano w innych rejonach kraju. W 2025 r. szkodnik został stwierdzony również na Podkarpaciu gdzie został zidentyfikowany przez pracowników OCL GIORiN Rzeszów. Należy więc uwzględnić ryzyko dalszego rozprzestrzeniania się tego gatunku na terenie naszego kraju.

Larwy *L. festiva* są barwy białej, z silnie rozwiniętym przedtułowiem i brązową głową wciśniętą w przedtułów. Osiągają długość 15-20 mm i wykazują morfologię typową dla larw bogatkowatych. Poczwaraki także są białe o wielkości zbliżonej do dorosłych chrząszczy. Osobniki dorosłe (imago) charakteryzują się typowym dla bogatkowatych kształtem ciała, osiągając długość ok. 6-10 mm. Dodatkowo są efektownie ubarwione: metalicznie zielono, z kilkunastoma wyraźnymi, niebieskimi plamami po stronie grzbietowej.

Rośliny żywicielskie

L. festiva rozwija się na gatunkach z rodziny cyprysowatych (*Cupressaceae*). Należą do nich: *Callitris* spp., (żywiczlin), *Chamaecyparis lawsoniana* (cyprysik Lawsona), *C. pisifera* × *leylandii* (cyprysik groszkowaty), *C. dupreziana* var. *atlantica* (cyprys saharyjski odm. atlaska), *C. sempervirens* (cyprys wiecznzielony), *Juniperus chinensis* (jałowiec chiński), *J. communis* (jałowiec pospolity), *J. excelsa* (jałowiec perski), *J. oxycedrus* (jałowiec kolczasty), *J. phoenicea* (jałowiec fenicki), *J. sabina* (jałowiec sabiński), *J. scopulorum* (jałowiec skalny), *J. thurifera* (jałowiec hiszpański), *Sequoia sempervirens* (sekwoja wiecznzielona), *Platycladus orientalis* (biota wschodnia), *Tetraclinis articulata* (cyprzyk czteroklapowy), *Thuja occidentalis* (żywotnik zachodni), *T. plicata* (żywotnik olbrzymi).

Objawy występowania i szkodliwość

Na powierzchni gałęzi i pni widoczne są niewielkie soczewkowate otworki wylotowe chrząszczy o wymiarach ok. 4 x 2 mm oraz pionowe pęknięcia kory. Po jej zdjęciu obserwuje się serpentynowate, kręte chodniki, w których znajdują się wydłużone, białe larwy, poczwaraki oraz młode, świeżo wybarwione osobniki dorosłe. Ta charakterystyczna sieć korytarzy przebiega bezpośrednio między korą a drewnem - w miazdze oraz w łyku. Chodniki wypełnione są brudnymi, warstwowo ułożonymi trocinami z wyjątkiem przestrzeni wokół kolebek poczwarkowych, które zawierają jasne trociny z drewna. Soczewkowate kolebki poczwarkowe znajdują się przeważnie w pierwszych warstwach drewna, rzadziej są usytuowane w jego głębszych partiach.

Coraz częściej odnotowuje się nowe ogniska występowania dumka jałowcowego w Polsce. Zjawisko to stanowi potencjalne zagrożenie dla naturalnych stanowisk roślin żywicielskich oraz nasadzeń w szkółkach, ogrodach, parkach i terenach zieleni miejskiej. Problem ten pozostaje istotny, mimo że poszczególne odmiany roślin wykazują zróżnicowaną podatność na atak tego szkodnika. Obecnie gatunek ten powoduje szkody lokalnie - głównie na cyprysikach, cyprysach, żywotnikach itp. Jednak w związku ze zmieniającymi się warunkami klimatycznymi istnieje ryzyko, że w przyszłości stanie się on groźnym i powszechnie występującym szkodnikiem.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Chrząszcze mogą rozprzestrzeniać się lokalnie wykonując przeloty. Na większy dystans szkodnik może być przenoszony z materiałem szkółkarskim.

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce *Lamprodila festiva* nie podlega obowiązkowi zwalczania (nie jest to agrofag kwarantannowy w Unii).